

Молодь

Айзек Азімов

Айзек Азімов

МОЛОДЬ

Фантастичне оповідання

Переклад Віктора Часника, люб'язно наданий Укрлібу для розміщення.

Передрук та використання цього тексту можливі тільки після узгодження з перекладачем.

I

По вікну простукала черга камінчиків, і хлопчик заворушився уві сні. Ще один, і він прокинувся.

Він насторожено сів у ліжку. Минули секунди, поки він тлумачив своє дивне оточення. Звичайно, він не був у своєму домі. Він був у селі. Було холодніше, ніж повинно бути, а вікно віддзеркалювало зеленим.

— Тріска!

Сказане пролунало хрипким, настирливим шепотом, і хлопчик побіг до відкритого вікна.

Тріска не було його справжнім іменем, але новому приятелю, з яким він познайомився напередодні, потрібен був лише один погляд на його худорляву фігуру, щоб сказати: "Ти — Тріска". Він додав: "Я — Рудий".

Рудий теж не було його справжнім іменем, але його відповідність була очевидною. Вони миттєво подружилися швидкою беззаперечною дружбою молодих, ще зовсім не в підлітковому віці, до того, як навіть перші плями дорослості почали видавати їх.

Тріска закричав: "Привіт, Рудий!" і весело помахав рукою, все ще мружачись від залишків сну.

Рудий дотримувався свого хрипкого шепоту: "Тихо! Ти хочеш когось розбудити?"

Тріска одразу зауважив, що сонце ледве підіймається над низькими пагорбами на сході, що тіні довгі і м'які, а трава мокра.

Тріска сказав тихіше:

— У чому справа?

Рудий лише махнув рукою, щоб він вийшов.

Тріска швидко убрався, із задоволенням обмеживши своє ранкове вмивання миттєвим оббризкуванням горсткою теплої води. Коли вибігав, він дозволив повітрю висушити відкриті ділянки його тіла, а гола шкіра нижніх кінцівок зволожилась від росистої трави.

Рудий сказав: "Мусиш бути тихим. Якщо мама прокинеться, чи тато, чи твій тато, чи навіть хтось із челяді, тоді буде "Вертайся, бо ти застудишся".

Він вірно наслідував голос і тон, так що Тріска засміявся і подумав, що ніколи не було такого забавного хлопця, як Рудий.

Тріска спитав зацікавлено: "Ти щодня приходиш сюди, Рудий? Так ранесенько? Це так, наче весь світ тільки твій, чи не так, Рудий? Довкола нікого немає і все подібне". Він відчував гордість за те, що йому дозволено вийти у цей приватний і таємничий світ.

Рудий скоса подивився на нього. Він небало відповів:

— Не сплю вже декілька годин. Ти не чув це поточної ночі?"

— Чув що?

— Грім.

— Була гроза? — Тріска ніколи не спав у грозу.

— Гадаю, ні. Але був грім. Я почув це, а потім я підійшов до вікна, а дощ не падав. Були всі зірки, а небо просто стало майже сірим. Знаєш, що я маю на увазі?

Тріска ніколи того не бачив, але кивнув.

— Тому я просто подумав, дай-но вийду, — сказав Рудий.

Вони йшли трав'янистою стороною бетонної дороги, яка поділяла панораму прямо по центру аж до середини, де вона зникала серед пагорбів. Шосе було настільки старе, що навіть батько Рудого не міг сказати йому, коли воно було побудоване. У ньому не було ні тріщини, ні нерівності.

Рудий сказав:

— Чи можеш ти зберігати таємницю?

— Звичайно, Рудий. А що за секрет?

— Просто секрет. Можливо, я тобі розповім, а може, і не стану. Ще не знаю, — Рудий зламав довге, гнучке стебло з папороті, яку вони минали, методичне позбавив його листочків і розмахував тим, що було наче кнутовище. На якусь мить він опинився на дикому жеребці, який приборкувався та гриз вудила під його залізним контролем. Потім він втомився, відкинув батога убік і загнав жеребця у дальній куточок своєї уяви для подальшого ужитку.

Він сказав: "Скоро прибуде цирк".

Тріска сказав: "Це не секрет. Я це знав. Мій тато сказав мені ще до того, як ми приїхали сюди ..."

— Секрет не це. Прекрасна таємниця! Колись бачив цирк?

— О, звичайно. Б'юсь об заклад.

— Приглянувся?

— Повір, немає нічого, що мені подобається більше.

Рудий знову спостерігав куточком очей. "Ти коли-небудь думав, що хочеш бути з цирком? Я маю на увазі назавжди?"

Тріска запнувся:

— Думаю, що ні. Я гадаю, що я буду таким астрономом, як мій тато. Я думаю, і він хоче, щоб я був.

— А! Астроном! — сказав Рудий.

Тріска відчув, як двері нового, таємничого світу грюкнув, замкнулися перед ним, і астрономія стала предметом мертвих зірок та чорного порожнього простору.

Він, заспокоюючи, сказав: "Цирк був би забавнішим".

— Ти це просто так говориш.

— Ні, я не маю на увазі.

Рудий додавав аргументів

— Припустимо, у тебе є шанс приєднатися до цирку прямо зараз. Що б ти зробив?

— Я — я ...

— Бачиш! — Рудий пирснув зневажливим сміхом.

Тріска був уражений.

— Я б приєднався .

— Продовжувати?

— Спробуй мене.

Рудий обернувся на нього, дивно і напружено.

— Ти це справді маєш на увазі? Хочеш піти зі мною?

— Що у тебе на думці? — Тріска відступив трохи назад, здивований несподіваним викликом.

— Маю щось, що може ввести нас у цирк. Можливо, колись у нас навіть може бути власний цирк. Ми можемо бути самими приголомшливими циркачами в світі. Це, якщо ти хочеш піти зі мною. В іншому випадку — ну, я думаю, що я зможу це зробити самостійно. Я просто подумав: дамо шанс старому доброму Трісці.

Світ був дивний і гламурний, і Тріска сказав: "Звичайно, Рудий. Я у справі! Що це, що, Рудий? Скажи мені, що ти затіяв".

— Здогадайся. Хто найважливіший в цирку?

Тріска думав відчайдушно. Він хотів дати правильну відповідь. Нарешті він сказав:

— Акробати?

— Святий дим! Я б не пішов би п'ять кроків, щоб подивитися на акробатів".

— Тоді я не знаю.

— Тварини, ось що! Яке найліпше шоу? Де найбільше натовп? Навіть на головних аренах найкращі номери — це номери з тваринами, — у голосі Рудого не було сумнівів.

— Ти так думаєш?

— Всі так думають. Спитай кого завгодно. У всякому разі, я знайшов тварин сьогодні вранці. Двоє звірят.

— А ти їх спіймав?

— Ясно. Це секрет. Ти це не донесеш?

— Звичайно, ні.

— Гаразд. Маю їх у stodolі. Ти хочеш їх побачити?

Вони були майже біля сараю; його величезні розчахнуті двері були чорного кольору. Надто чорні. Виходить, вони весь час прямували туди. Тріска затримався.

Він намагався зробити свої слова випадковими.

— Вони дужі?

— Чи я захопив би їх, якби вони були великими? Вони не можуть тебе скривдити. Я їх тримаю у клітці.

Зараз вони були у stodolі, і Тріска побачив велику клітку, підвішену до гачка під дахом. Вона була вкрита цупким полотном.

Рудий сказав:

— У нас там була якась птаха чи щось таке. У будь-якому випадку вони не можуть звідти вибратися. Ходімо, піднінемося до горища.

Вони видерлися по дерев'яним сходам, і Рудий підтягнув клітку до них.

Тріска ткнув пальцем і сказав:

— У полотні якась дірка.

Рудий нахмурився.

— Як це сталося?

Він підняв полотно, зазирнув і з полегшенням сказав:

— Вони ще там.

— Полотно виглядає як пропалене, — хвилювався Тріска.

— Ти хочеш подивитися, чи ні?

Тріска повільно кивнув. Зрештою, він не був впевнений, що хоче. Вони можуть бути

...

Але полотно було зняте і там вони були. Двоє з них, так, як сказав Рудий. Вони були маленькими і на диво огидного вигляду. Звірята швидко рухалися, коли полотно піднімалося і пересувалися в бік хлопчиків. Рудий обережно тикав в них пальцем.

— Бережись, — занепокоєно сказав Тріска.

— Вони тебе не пошкодять, — сказав Рудий. — Ти коли-небудь бачив щось подібне до них?

— Ні.

— Хіба ти не бачиш, як цирк буде стрибати маючи шанс отримати це?

— Можливо, вони занадто малі для цирку.

Рудий виглядав роздратованим. Він відпустив клітку, яка заколисалася маятником туди-сюди.

— Ти просто намагаєшся відмовитися, чи не так?

— Ні, я ні. Просто ...

— Вони не надто малі, не хвилюйся. Зараз у мене є лише одна турбота.

— Що це?

— Ну, я повинен утримувати їх до цирку, чи не так? Я повинен зрозуміти, чим годувати їх тим часом.

Клітка все колихалася, і маленькі створіння, що потрапили в пастку, чіплялися до її брусків, жестикулюючи хлопчикам химерними, швидкими рухами — майже так, ніби вони розумні.

II

Астроном церемонно увійшов у їдальню. Він відчув себе дуже бажаним гостем. Він

сказав: "Де молоді? Мого сина нема в його покоях".

Промисловець посміхнувся. "Їх нема вже досить довго. Однак деякий час тому жінки заставили їх поспідати, тому хвилюватися нема про що. Молодь, доктор, молодь!"

— Молодь! — Слово ніби пригнічувало Астронома.

Вони мовчки снідали. Промисловець сказав один раз: "Ти справді думаєш, що вони прийдуть. День виглядає так — нормально".

Астроном відповів: "Вони прийдуть".

Це було все.

Після цього промисловець сказав: "Ви пробачте мене. Я не можу уявити, нащо ваша гра настільки складна, з містифікацією. Ви справді з ними розмовляли?"

— Як я розмовляю з вами. Принаймні, в певному сенсі. Телепатичне. Вони можуть транслявати думки.

—Я зрозумів, що це має бути так з вашого листа. Як, мені цікаво.

— Я не можу сказати. Я запитав їх, і, звичайно, вони були невиразними. Або, можливо, я просто не міг зрозуміти. Це передбачає проектор для фокусування думки і, навіть більше, свідомої уваги з боку, як індуктора, так і рецептора. Минуло досить багато часу, перш ніж я зрозумів, що вони намагаються думати на мене. Такі проектори думки можуть бути частиною тієї науки, яку вони нам дадуть.

— Можливо, — сказав Промисловець. — І все-таки подумайте про зміни, які він принесе суспільству. Проектор думки!

— Чому б і ні? Зміни були б корисні для нас.

— Я не думаю, що так.

— Лише в старості зміни небажані, — сказав Астроном, — і раси можуть бути такими ж старими, як і окремі люди.

Промисловець вказав на вікно.

— Ви бачите цю дорогу. Вона була побудована до початку війни. Я не знаю точно, коли. Є так само якісна, як у день, коли вона була побудована. Ми зараз не змогли б її дублювати. Раса була молодішою, коли її збудували, так ?

— Тоді? Так! Принаймні, вони не боялися нових речей.

— Ні. Я б хотів, щоб вони вжахалися. Де довоєнне суспільство? Знищене, докторе! Яка користь була у молодості та нових речах? Зараз нам ліпше. Світ мирний і повільно розвивається далі. Гонка зараз йде мабуть туди ж, але зрештою, нікуди дітися. Вони довели це. Люди, які будували дорогу. Я проговорю з вашими відвідувачами, як я погодився, якщо вони приїдуть. Але я думаю, що я попрошу їх лише поїхати ".

— Гонка нікуди не приведе, — щиро сказав Астроном. — Все йде до остаточного руйнування. У моєму університеті з кожним роком є менший студентський корпус. Пишуться менше книг. Менше роботи робиться. Старий чоловік спить на сонці, і його дні спокійні і незмінні, але кожен день знаходить його ближче до смерті. Те ж саме.

— Ну, добре, — сказав промисловець.

— Ні, не відхиляйтеся від цього. Слухайте. Перш ніж писати тобі, я досліджував твою позицію в планетарній економіці.

— І ти знайшов мене платоспроможним? — перервав Промисловець, посміхаючись.

— Так, так. О, бачу, ти жартуєш. І все-таки — можливо, у жарті тільки частка жарту. Ти менш платоспроможний, ніж твій батько, і він був менш платоспроможним, ніж його батько. Можливо, твій син вже не буде платоспроможним. Це стає занадто клопітним для планети, щоб підтримувати навіть галузі, які досі існують, хоча вони є зубочистками для дубів передвоєнних часів.. Ми повернемося до сільського господарства, а потім до чого? Печери?

— А вливання свіжих технологічних знань буде зміною всього цього?

— Не лише нові знання. Скоріше весь ефект змін, розширення кругозору. Послухайте, пане, я вибрав вас, бо ви підходили до цього питання не лише тому, що ви були багаті та впливові з урядовцями, а і тому, що у вас була незвична в наші дні репутація людини, яка сміє поривати з традицією. Наші люди будуть протистояти змінам, і ви б знали, як з ними поводитися, як добитись того...

— Щоб молодість раси відроджувалася?

— Так.

— З її атомними бомбами?

— Атомні бомби, — повернувся Астроном, — не мусять бути кінцем цивілізації. Ці премудрі відвідувачі мали свою атомну бомбу, або відповідний їй еквівалент, у власних світах, і пережили її, тому що вони не здавались. Хіба ви не бачите? То не бомба перемогла нас, але наш власний шок. Це може бути останнім шансом скерувати процес назад.

— Скажіть, — зацікавився Промисловець, — чого хочуть взамін ці друзі з космосу?

Астроном вагався. Потім признався:

— Я буду правдивим з вами. Вони походять із більш щільнішої планети. Наша багатша на легші елементи.

— Вони хочуть магній? Алюміній?

— Ні, пане. Вуглець і водень. Вони хочуть вугілля та нафти.

— Дійсно?

Астроном швидко сказав: "Ви запитаєте, чому істоти, які опанували космічні подорожі, а отже, атомну енергію, хочуть вугілля та нафти. Я не можу відповісти на це".

Промисловець посміхнувся. "Але я можу. Це найкращий доказ правдивості вашої історії. Здавалося б, атомна енергетика може виключати використання вугілля та нафти. Однак, окрім енергії, отриманої їх згорянням, вони залишаються, і завжди будуть залишатися основною сировиною для всієї органічної хімії. Пластмаси, барвники, фармацевтичні препарати, розчинники. Промисловість не могла б існувати без них навіть у атомну епоху. Все ж якщо вугілля та нафта — це низька ціна, за яку вони могли б продати нам неприємності і тортури омолодження раси і, моя відповідь полягає в тому, що товар був би дорогим, якщо ми не отримаємо нічого взамін. "

Астроном зітхнув і сказав: "Показались хлопці!"

Їх було видно через отворено вікно, стояли разом у трав'янистому полі та

загубившись в оживленій розмові. Син Промисловця владно вказав, а син Астронома кивнув і побіг у бік будинку.

Промисловець сказав: "Ось вона, молодь, про яку ви говорите. Наша раса має її стільки, скільки і коли-небудь".

— Так, але ми їх швидко зістаріємо.

Тріска влетів у кімнату, двері тарахнули за ним.

Астроном сказав з м'яким несхваленням: "Що це?"

Тріска здивовано підняв голову і зупинився. "Прошу пробачення. Я не знав, що тут хтось є. Мені шкода, що перервав". Його вимова була майже болісно грічною і точною.

Промисловець сказав: "Все гаразд, молодчику".

Але Астроном сказав: "Навіть якби ти зайшов до порожньої кімнати, сину, не було б приводу для того, щоб ляснути дверима".

— Дурниці, — наполягав промисловець. — Юнак не завдав ніякої шкоди. Ти просто лаєш його за те, що він молодий. Ти, з твоїми поглядами!

Він сказав Трісці: "Іди сюди, хлопче".

Тріска повільно наблизився.

— Тобі подобається наш край, так?

— Дуже, пане, дякую.

— Мій син показав тобі місцевість, чи не так?

— Так, сер. Рудий, — я маю на увазі...

— Ні, ні. Називай його Рудим. Я сам його так називаю. А тепер скажи мені, чим ви двоє займаєтесь, га?

Тріска відвів погляд.

— Чим — просто досліджуємо світ, пане.

Промисловець звернувся до астронома. "Ось вона, юнацька цікавість та жага пригоди. Раса ще її не втратила".

Тріска сказав: "Пане?"

— Так, хлопче.

Молодику знадобився тривалий час. Він сказав: "Рудий відправив мене за чимось смачним, але я точно не знаю, що він мав на увазі. Мені не хотілося цього говорити".

— Чому, просто попросіть кухарку. У неї знайдеться щось свіженьке для добрих молодців.

— О, ні, пане. Я маю на увазі тварин.

— Для тварин?

— Так, пане. Що їдять тварини?

Астроном сказав: "Розумієте, мій син виріс у місті".

— Ну, — сказав Промисловець, — в цьому немає нічого поганого. Яка тварина, хлопче?

— Маленька, пане.

— Тоді спробуйте траву чи листя, і якщо вони цього не хочуть, горіхи чи ягоди, ймовірно, спрацюють.

— Дякую пане. — Тріска знову вибіг, делікатно зачинивши двері за собою.

Астроном сказав: "Ви гадаєте, що вони спіймали тварину живою?" Він був явно стривожений.

— Це досить часто. У моєму маєтку полювання заборонене, і це освоєний край, повний гризунів і маленьких істот. Рудий завжди повертається додому з звірятами того чи іншого роду. Вони рідке підтримують його інтерес надовго.

Він подивився на настінний годинник. "Ваші друзі вже повинні були бути тут, чи не так?"

III

Коливання припинилося, і було темно. Дослідникові було не комфортно в інопланетному повітрі. Той почувався густим, як суп, і йому довелося неглибоко дихати. Незважаючи на це він відчув раптову потребу в товаристві. Торговець був теплий на дотик. Дихання було пришвидшеним, він періодично спазматично рухався і, очевидно, спав. Дослідник повагався і вирішив не будити його. Це не послужило б реальній меті.

Звичайно, вони не будуть врятовані. Це було покарання, сплачене за високі прибутки, до яких може призвести нестримна конкуренція. Торговець, який відкрив нову планету, має десятирічну монополію на торгівлю з нею, яку він може обійняти сам, або, швидше за все, здавати в оренду всім бажачим за жорстку ціну. З цього випливало, що планети шукали в таємниці і, бажано, далеко від звичних торгових шляхів. У такому випадку, як їхній, мало шансів, що інший корабель потрапить у коло їхнього субефірного зв'язку, за винятком найбільш неправдоподібних збігів. Навіть якби вони були на своєму кораблі, тобто, а не в цій — цій ... клітці.

Дослідник схопився за товсті бруски. Навіть якби вони підірвали їх, бо могли, вони застрягли б надто високо під відкритим небом, щоб стрибнути.

Це було занадто погано. Вони двічі раніше приземлялися на кораблі розвідників. Вони встановили контакт з тубільцями, які були гротескно величезними, але м'якими і неагресивними. Було очевидно, що колись вони володіли процвітаючою технологією, але всерйоз стикнулися з наслідками такого господарювання. Це був би чудовий ринок.

І це був приголомшливий світ. Торговець, особливо, розгубився. Він знав цифри, що виражають діаметр планети, але з відстані двох світлових секунд він постояв біля оглядового екрану і пробурмотів: "Неймовірно!"

— О, є ще більші світи, — сказав Дослідник. Цей світ не справив на нього ніякого враження.

— Залюднені?

— Ну, ні.

— Ти міг би упустити свою планету в той великий океан і потопити її.

Дослідник усміхнувся. Це була обережна підковирка щодо його батьківщині Арктурії, яка була меншою за більшість планет. Він сказав: "Не зовсім так".

Торговець слідував за своїми думками. "А жителі великі пропорційне своєму світу?" Пролунало так, ніби ця новина менш радісно вразила його.

— Майже в десять разів перевищують наш зріст.

— Ви впевнені, що вони дружні?

— Це важко сказати. Дружба між інопланетними розумами є неправдоподібною. Я думаю, що вони не небезпечні. Ми натрапили на інші групи, які не змогли зберегти рівновагу після атомної війни, і ви знаєте результати. Інтроверсія. Відступ. Поступовий декаданс і посилення лагідності.

— Навіть якщо вони такі потвори?

— Принцип залишається.

Саме тоді Дослідник відчув потужну пульсацію двигунів.

Він нахмурився і сказав: "Ми занадто швидко спускаємося".

Раніше було декілька припущень щодо небезпеки приземлення. Планетна ціль була величезною для киснево-водного світу. Хоча їй не вистачало розміру непридатних для проживання воднево-аміачних планет, а її низька щільність зробила поверхневе тяжіння досить нормальним, її гравітаційні сили падали, але повільно з відстані. Коротше кажучи, її гравітаційний потенціал був високим, а корабельний комп'ютер був рядовою моделлю, яка не призначена для побудови траєкторій посадки в цьому потенційному діапазоні. Це означало, що пілоту доведеться використовувати ручне управління.

Було б розумніше встановити більш потужну модель бортового комп'ютера, але це означало б політ в якийсь форпост цивілізації; втрачений час; можливо, загублена таємниця. Торговець вимагав негайної посадки.

Торговець відчув необхідність відстоювати свою позицію зараз. Він сердито сказав Досліднику: "Тобі не здається, що пілот знає свою роботу? Раніше два рази благополучно висадив вас".

Так, подумав Дослідник, у кораблі-розвіднику, а не на цьому неповороткому вантажному кораблі. Вголос він нічого не сказав.

Він пильно дивився на відеоекран. Вони занадто швидко спускалися. Сумнівам не було місця. Набагато швидше.

Торговець настирливо спитав: "Чому ти мовчиш?"

— Ну, тоді, якщо ви хочете, щоб я виступив, я б запропонував вам пристебнути свої ремені і допомогти мені підготувати катапульту.

Пілот вів шляхетний бій. Він не був початківцем. Атмосфера, незвичайно висока і густа в гравітаційному потенціалі цього світу, билася і горіла навколо корабля, але до останнього виглядала так, ніби він може взяти її під контроль.

Він навіть витримував курс, йдучи за екстрапольованою лінією до точки на північному континенті, до якої вони прямували. За інших обставин, з відтінком більше удачі, ця історія, врешті-решт, була б розказана і переказана як героїчне та віртуозне опановування безнадійної ситуації. Але коли перемога була вже поруч, втомлене тіло і втомлені нерви надавали контрольну планку з надто великим тиском. Корабель, який майже вирівнявся, знову пішов вниз.

Не було місця для виправлення остаточної помилки. Залишилася лише миля, щоб

впасти. Пілот залишився на своєму посту до фактичного приземлення, він думав лише про те, щоб зменшити силу катастрофи, зберегти космічну придатність судна. Він не вижив. Коли корабель шалено пробивався крізь густу атмосферу, вдалось включити декілька катапульт, і лише одну — вчасно.

Коли після цього Дослідник вийшов з безсвідомості і піднявся на ноги, у нього було певне відчуття, що, крім самого себе і Торговця, вцілілих немає. І, можливо, це був надмірний розрахунок. Його апарат вигорів, будучи ще досить віддаленим від поверхні, тому падіння приголомшило його. Торговець, можливо, мав ще менше везіння, ніж це.

Його оточив світ густих, жорстких стебел трави, а вдалині були дерева, які нечітко нагадували йому подібні структури його рідного арктурійського середовища, за винятком того, що їх найнижчі гілки були вище, ніж він вважав би звичайним для верхівок дерев.

Він заволав, його голос пролунав у густому повітрі басом, і Торговець відповів. Дослідник направився до нього, жорстоко розсуваючи грубі стебла, що перегороджували йому шлях.

— Ти поранений? — запитав він.

Торговець скривився. "Я щось вивихнув. Боляче ходити".

Дослідник обережно прощупав "Я не думаю, що щось зламане. Розтяжка. Тобі доведеться йти, незважаючи на біль".

— Чи не можемо ми спочатку відпочити?

— Важливо спробувати знайти корабель. Якщо він буде придатним для космічних польотів або якщо його можна буде відремонтувати, ми можемо жити. Інакше не будемо.

— Всього кілька хвилин. Дозвольте мені віддихатися.

Дослідник був також задоволений цими хвилинами. Очі у продавця вже були заплющені. Він дозволив собі зробити те саме.

Він почув тупіт і очі розплющилися. — Ніколи не спи на чужій планеті, — вже даремно сказав він собі.

Торговець теж прокинувся, і його довгий крик був гулом жаху.

Дослідник сказав: "Це лише уродженець цієї планети. Не скривдить".

Але навіть коли він говорив, велетень скотився вниз, і через мить вони опинилися підняті ближче до його жахливої потворності.

Торговець боровся жорстоко і, звичайно, цілком безрезультатно. "Ви не можете з цим поговорити?" — закричав він.

Дослідник міг лише похитати головою. "Я не можу досягти цього з проектором. Він не буде слухати."

— Тоді підірви. Знищ це."

— Ми не можемо цього зробити. — Вираз "ти дурень" було майже додано. Дослідник намагався наскільки міг зберегти свій самоконтроль.

— Чому ні? — залентував Торговець. — Ти можеш дістати свого бластера. Я бачу його на виду. Не бійся падіння.

— Це простіше, ніж те, що буде. Якщо цей монстр буде вбитий, ти ніколи не торгуватимеш з цією планетою. Ніколи навіть не покинеш її. Ти, мабуть, не проживеш до кінця дня.

— Чому, чому?

— Тому що це один з молодих видів. Ви повинні знати, що відбувається, коли торговець вбиває туземне дитинча, навіть випадково. Більше того, якщо це цільовий пункт, ми знаходимось у маєтку могутнього тубільця. Це може бути один з його потомства.

Таким чином вони і попали до теперішньої в'язниці. Вони обережно спалили частину товстого, жорсткого покриття, і було очевидно, що висота, на якій вони були підвішені, була вбивчою.

Тепер знову тюремна клітка здригнулася і піднялася вгору дугою. Торговець скотився до нижнього краю і перелякано проснувся. Покривало піднялося, і світло затопило клітку. Біля неї були дві особини молодняку.

— Вони не дуже відрізняються зовнішнім виглядом від дорослих видів, — роздивився Дослідник, хоча, звичайно, вони є значно меншими.

Жменю очеретяних зелених стебел було упхнуте між брусками. Їх запах був приємний і вони мали грудки ґрунту на кінцях.

Торговець відсунувся і хрипко спитав: "Що вони роблять?"

Дослідник відповів: "Намагаються нас нагодувати, наскільки я можу судити. Принаймні, це здається місцевим еквівалентом трави".

Накриття було повернене, і вони знову розгойдувались, наодинці з кормом.

IV

Тріска почув звук кроків і показався тільки коли виявилось, що це є лише Рудим. Він сказав: "Поблизу нікого немає. Я видивився всі очі.

Рудий сказав: "Шш. Подивися. Візьми це і поклади його в клітку. Мені прийшлося збігати додому".

—Що це? — Тріска неохоче наблизився.

— Фарш. Святий дим, ти ніколи не бачив меленого м'яса? Це те, що ти мав би нести, коли я послав тебе до будинку, а не повертався з тією дурною травою.

Тріску образив його тон. "Звідки я знав, що вони не їдять траву. Крім того, м'ясний фарш не розсипається таким чином. Він поставляється у целофані, і він не такого кольору".

—Звичайно, в місті. Тут ми мелемо свій, і це завжди такий колір, поки він не приготується.

— Ти маєш на увазі, що воно сире? — Тріска швидко відсахнувся.

Рудий подивився на того, що гидував. "Як ти думаєш, дики тварини їдять варену їжу. Давай, неси її. Це тобі не зашкодить. Я кажу тобі, що часу не так багато".

— Чому? Що роблять у будинку?

— Я не знаю. Тато і твій батько ходять, гуляють. Я думаю, що, можливо, вони мене шукають. Може, кухарка сказала їм, що я взяв м'ясо. У будь-якому разі, ні до чого, щоб

вони приходили сюди за мною.

— Хіба ти не спитав кухарку, перш ніж брати це?

— Кого? Ту крабицю? Вже дивно було б, якби вона дозволила мені випити води, тому що тато змушує її діяти так. Давай. Візьми.

Тріска взяв велику грудку м'яса, хоча його шкіра пішла сиротами від дотику. Він повернув у бік сараю, а Рудий поспішив у напрямку, звідки прийшов.

Він сповільнився, коли наблизився до двох дорослих, зробив кілька глибоких вдихів, щоб повернути себе до нормального стану, а потім обережно і несанкціоноване проминув їх. (Вони йшли в загальному напрямку комори, він помітив, але не напрямку.)

Він сказав: "Привіт, тату. Добридень пане."

Промисловець сказав: "Хвилинку, Рудий. Маю до тебе питання."

Рудий повернув ретельно порожнє обличчя до батька. "Так, тату?"

— Мати каже мені, що ти був відсутнім сьогодні рано-вранці.

— Не дуже рано, тато. Просто перед сніданком.

— Вона сказала, що ти сказав їй, що це було тому, що ти прокинувся вночі і не зміг заснути.

Рудий чекав, перш ніж відповісти. Чи взагалі він повідав це мамі?

Тоді він сказав: "Так, пане".

— Що це тебе розбудило?

Рудий не бачив у цьому питанні ніякої шкоди. Він сказав: "Я не знаю, тату. Спочатку це звучало як грім, потім щось подібне до зіткнення".

— Не міг би ти сказати, звідки воно неслося?

— Це звучало так, ніби воно було за пагорбом. — Це було правдивим і корисним, оскільки напрямок був майже протилежний тому, в якому знаходилася стодола.

Промисловець глянув на свого гостя. "Я гадаю, не було б шкоди у прогулянці до пагорба".

Астроном сказав: "Я готовий".

Рудий спостерігав, як вони йдуть геть, і коли він повернувся, він побачив, як Тріска обережно визирає з-під ліан живоплоту.

Рудий помахав йому.

— Давай сюди.

Тріска виліз і підійшов.

— Вони щось сказали про м'ясо?

— Ні. Я думаю, вони не знають про це. Вони направились до пагорбу.

— Для чого?

— Поясни ти мені! Вони постійно питали про шум, який я чув. Слухай, тварини їли м'ясо?

— Ну, — обережно сказав Тріска, — вони начебто розглядали його і нюхали чи щось таке.

— Гаразд, — сказав Рудий, — я думаю, що вони його з'їдять. Святий дим, вони повинні щось з'їсти. Давай підемо до пагорба і подивимось, що збираються робити тато

і твій батько.

—А що з тваринами?

—У них все буде в порядку. Хлопець не може витратити на них весь свій час. Ти дав їм воду?

— Звичайно. Вони пили це.

—Бачиш. Давай пішли. Ми подивимось на них після обіду. Я скажу тобі ось що. Ми принесемо їм фрукти. Всі люблять фрукти.

Разом вони подолали підйом, Рудий, як завжди, лідирував.

V

Астроном сказав: "Ви думаєте, шум був приземленням їхнього корабля?"

— А вам як здається?

—Якби це було, вони, можливо, всі будуть мертві".

—Можливо, ні. — Промисловець нахмурився.

— Якщо вони приземлилися і все ще живі, де вони?

— Подумайте над цим деякий час. — Він суворо насупився.

Астроном сказав: "Я вас не розумію".

— Вони можуть не бути дружніми.

— О, ні. Я говорив з ними. Вони ...

— Ви говорили з ними. Може це розвідка. Яким буде їх наступний крок? Вторгнення?

— Але у них є лише одне судно, пане.

— Ви це знаєте лише тому, що вони так кажуть. Вони можуть мати флот.

— Я розповів вам про їх розміри. Вони ...

— Їх розміри не мали б значення, якщо вони мають ручну зброю, яка цілком може перевершити нашу артилерію.

— Це я не мав на увазі .

— Я це частково мав на увазі з першопочатку, — Промисловець пішов далі. — Саме тому я погодився їх побачити після того, як отримав ваш лист. Не погоджуватися на неспокійну і неможливу торгівлю, а судити про їх реальні цілі. Я не розраховував на те, що вони ухиляться від зустрічі.

Він зітхнув. "Я гадаю, що це не наша вина. Ви в будь-якому випадку праві. У світі занадто довго мир. Ми втрачаємо здорове почуття підозри".

М'який голос астронома піднявся на незвичну висоту, і він сказав: "Я буду говорити. Я кажу вам, що немає підстав припускати, що вони можуть бути ворожими. Вони маленькі, так, але це важливо лише тому, що це відображення того, що їхні рідні світи невеликі. У нашому світі є те, що для них є нормальною гравітацією, але через наш набагато більший гравітаційний потенціал наша атмосфера занадто щільна, щоб комфортно їх підтримувати протягом тривалих періодів. З аналогічної причини використання нашого світу, як основи для міжзоряних подорожей, за винятком торгівлі певними товарами, є неекономічним. Існують важливі відмінності в хімії життя через основні відмінності в ґрунтах. Вони не могли б їсти нашу їжу чи ми їхню.

— Безумовно, все це можна подолати. Вони можуть привозити собі їжу, будувати куполоподібні станції зниженого тиску повітря, розробляти спеціально призначені кораблі.

— Вони можуть. І як грізно ви можете описати подвиги, які легко піддаються гонці в молодості. Просто їм нічого з цього не потрібно робити. У Галактиці є підходящі для них мільйони світів. Вони не потребують того, який є наш.

— Звідки ти знаєш? Все це знову їхня інформація.

— Це я зміг перевірити самостійно. Зрештою, я астроном.

— Це правда. Дозвольте мені почути, що ви маєте сказати далі, поки ми йдемо.

— Тоді, пане, подумайте, що тривалий час наші астрономи вірили, що існують два загальні класи планетарних тіл. По-перше, планети, які утворилися на відстані, досить далекій від їх зоряного ядра, щоб стати дуже прохолодними, для захоплення водню. Вони ставали великими планетами, багатими воднем, аміаком та метаном. У нас є приклади таких серед зовнішніх планет-гігантів. До другого класу можна віднести планети, утворені так близько до зоряного центру, що висока температура унеможливить захоплення великої кількості водню. Вони будуть меншими планетами, порівняно бідніші на водень і багатші на кисень. Ми знаємо цей тип дуже добре, оскільки живемо на подібній. Наша — це єдина Сонячна система, про яку ми докладно знаємо, і нам було розумно вважати, що це єдині два планетарні класи ".

— Тоді як я розумію, ще є інший.

— Так. Існує надщільний клас, ще менший, бідніший за воднем, ніж внутрішні планети Сонячної системи. Співвідношення воднево-аміачних планет і цих надгустих водно-кисневих світів у всьому просторі Галактики — і пам'ятайте, що вони насправді провели обстеження значних вибірок Галактики, які ми, без міжзоряних подорожей, не можемо зробити, — приблизно біля 3 до 1. Це залишає їм сім мільйонів надто щільних світів для розвідки та колонізації.

Промисловець дивився на блакитне небо та зелені дерева, серед яких вони пробіралися. Він сказав: "А світи, як наш?"

Астроном тихо сказав: "Наша — це перша сонячна система, яку вони знайшли. Мабуть, розвиток нашої Сонячної системи був унікальним і не відповідав звичайним правилам".

Промисловець прийняв це до уваги. "Що це означає, що ці істоти з космосу є мешканцями астероїдів".

— Ні, ні. Астероїди знову щось інше. Вони виникають, як мені сказали, в одній із восьми зоряних систем, але вони абсолютно відрізняються від — І як ваше життя астрономом змінює той факт, що ви все ще цитуєте лише їх необґрунтовані заяви?"

— Але вони не обмежували себе голими даними інформації. Вони представили мені теорію зоряної еволюції, яку я повинен був прийняти і яка є більш близькою до істини, ніж все, що наша власна астрономія коли-небудь змогла розробити, крім можливо, втрачених теорій, що датуються до попередніх воєн. Зверніть увагу, їх теорія мала жорстке математичне обґрунтування, і вона передбачала саме таку Галактику, як вони

описують. Отже, ви бачите, у них є всі світи, які вони бажають. Вони не голодні до землі. Звичайно, не для нашої землі . "

—Розум сказав би так, якщо те, що ви говорите, є правдою. Але істоти можуть бути розумними і нерозумними. Наші прабатьки були, мабуть, розумними, але, в той же час, не розумними. Чи було розумним знищити майже всю їхню величезну цивілізацію в атомній війні через причини, які наші історики вже не можуть точно визначити? "Промисловець задумався над цим. "Від скидання першої атомної бомби над цими островами — я забуваю давню назву — був лише один фінал і у всіх на очах. І все ж подіям дозволили продовжуватися до цього кінця".

Він підняв очі, жваво сказав: "Ну, і де ми? Цікаво, чи ми все-таки не валяємо дурня".

Але Астроном був трохи далі, і його голос пролунав глухо. — Нічого не придумане, пане. Подивіться туди.

VI

Рудий та Тріска скритно слідували за старшими. Їм допомагало те, що батьки були у тривозі і поглиненні розмовою. Їх погляд на кінцевий об'єкт пошуку був дещо заслонений заростями, за якими їм приходилось таїтися.

Рудий сказав: "Святі дими. Подивись-но на це. Це все блискуче срібло чи щось таке".

Але Тріска дійсно був схвилюваний. Він схопив друга. "Я знаю, що це. Це космічний корабель. Ось, мабуть, тому мій батько і приїхав сюди. Він один з самих відомих астрономів у світі, і твій батько повинен був би подзвонити йому, якби космічний корабель приземлився в його маєтку".

— Про що ти говориш? Тато навіть не знав, що там щось є. Він прийшов сюди лише тому, що я сказав йому, що звідси чув грім. Крім того, космічних кораблів не буває.

— Звичайно, бувають. Подивись туди. Бачиш ці круглі речі. Вони — дюзи. А он ракетні двигуни.

— Звідки ти так багато знаєш?

Тріска спаленів. Він сказав: "Я читав про них. У мого батька є книги про них. Старі книги. З довоєнних часів".

— Ага. Тепер я знаю, що ти це видумуєш. Книги з " довоєнних часів "!

— Мій батько повинен їх мати. Він викладає в університеті. Це його робота.

Його голос піднявся, і Рудий мусив смикнути його. "Ти хочеш, щоб вони нас почули?" — обурився він.

— Ну ладно, та все ж це космічний корабель.

— Послухай, Тріско, ти маєш на увазі, що це корабель з іншого світу.

— Це так і є. Подивись, як мій батько оглядає його і крутиться довкола. Він би не був так зацікавлений, якби це було щось інше.

— Інші світи! Де є інші світи?

— Скрізь. Як щодо планет? Вони такі, як наша, деякі інакші. А інші зірки, мабуть, мають планети. Напевно, є мільйони планет.

Рудий відчував себе знищеним і поваленим. Він пробурмотів: "Ти божевільний!"

— Добре, тоді. Я покажу тобі.

— Гей! Куди ти йдеш?

— Вниз. Я спитаю свого батька. Я думаю, ти повіриш, якщо він тобі скаже.

Припускаю, ти повіриш, що професор астрономії знає, що ...

Він встав на повний зріст.

Рудий сказав: "Гей. Ти що хочеш, щоб вони бачили нас. Ми не повинні бути тут. Ти хочеш, щоб вони почали задавати питання та дізнаватися про наших тварин?"

— Мені все одно. Ти сказав, що я звихнувся.

— Ябеда! Ти пообіцяв, що не скажеш.

— Я не збираюсь прохопитися. Але якщо вони самі дізнаються, вини себе, ти почав суперечку і сказав, що я збожеволів.

— Тоді я забираю сказане назад, — пробурмотів Рудий.

— Ну, гаразд. Так краще.

У деякому розумінні Тріска був розчарований. Він хотів побачити космічний корабель ближче. І все-таки він не міг порушити обітницю.

Рудий мовив: "Надто малий він для космічного корабля".

—Звичайно, бо це, мабуть, корабель-розвідник.

—Б'юсь об заклад, що тато навіть не міг потрапити в цю розбиту коробку.

Настільки Тріска зрозумів, це була правда. Це було слабким моментом у його аргументації, і він не дав відповіді. Його інтерес поглинули дорослі.

Рудий піднявся на ноги; йому явно обридла пригода. "Ну, мабуть, нам краще піти. Дійсно є справи, і я не можу провести цілий день тут, дивлячись на якийсь старий космічний корабель чи що б там не було. Ми повинні дбати про тварин, якщо ми збираємося бути циркачами. Це перше правило для працівників цирку. Вони повинні піклуватися про тварин. І, — він чесно закінчив, — до цього я все-таки прагну.

Тріска сказав: "Нащо, Рудий? У них багато м'яса. Подивимось."

—Немає ніякого задоволення в перегляді. Окрім того, тато і твій батько уходять, і я думаю, що це час обіду.

Рудий став аргументувати. "Слухай, Тріско, ми не можемо почати вести себе підозріло, бо вони почнуть розслідувати. Святий дим, ти ніколи не читаєш жодних детективних історій? Коли ти намагаєшся зробити велику справу, не будучи спійманим, практично головне — продовжувати діяти так, як завжди. Тоді вони нічого не підозрюють. Це перший закон ... "

—О, добре.

Тріска ображено піднявся. На даний момент цирк видався йому досить підступним і поганим заміником слави астрономії, і він здивувався, як він дозволив собі влетіти у дурний прожект Рудого.

Вони пішли вниз по схилу, Тріска, як зазвичай, позаду.

VII

Промисловець сказав: "Мене підкупує сама якість виготовлення. Такої

конструкції я ніколи не бачив".

— Ну і чим це зараз добре? — гірко сказав астроном. — Нікого не залишилося. Другої посадки не буде. Цей корабель випадково виявив життя на нашій планеті. Інші дослідницькі ракети не підйдуть ближче, ніж потрібно, щоб встановити факт, що в нашій Сонячній системі нема суперщільних світів.

— Так, тут була аварія, це ясно.

— Корабель здається не дуже пошкодженим. Якби вцілили хоч деякі, корабель, можливо, відремонтували б.

— Якби вони вижили, торгівлі в жодному разі не було б. Вони занадто неподібні. Занадто тривожні. У будь-якому випадку — все закінчено.

Вони ввійшли в будинок, а промисловець спокійно спитав дружину. "Обід вже готовий, дорога?"

— Боюсь, що ні. Розумієш ... — Вона нерішуче дивилася на Астронома.

— Щось не так? — запитав Промисловець. — Чому б не сказати мені? Я впевнений, що наш гість не буде проти невеликої сімейної дискусії.

— Розбирайтесь, не звертайте на мене ніякої уваги, — пробурмотів Астроном. Він шумно перемістився на інший кінець вітальні.

Жінка сказала низьким, поспішаючим тоном: "Дійсно, милий, кухарку це засмутило. Я заспокоюю її цілий ранок і чесно, я не знаю, чому Рудий повинен був це зробити".

— Зробив що? — Промисловець був більше розважений, ніж навпаки. Потрібно було об'єднати зусилля самого себе та свого сина, щоб схилити дружину на використанні імені "Рудого", а не зовсім безглузлого (з точки зору молодіжної моди) імені, яке було його справжнім.

Вона сказала: "Він взяв більшу частину фаршу".

— Він його з'їв?

— Ну, я сподіваюся, що ні. Він був сирым.

— Тоді нащо він йому?

— Я не маю найменшого поняття. Я його не бачила після сніданку. Тим часом кухарка просто лютує. Вона застала його, коли зникав за кухонні двері, і там була миска з фаршем, майже порожня, а вона збиралася використовувати його для обіду. Ну, знаєш кухарку. Їй довелося змінити меню обіду, а це означає, що від неї не буде покою тиждень. Тобі просто доведеться поговорити з Рудим, дорогий, і змусити його обіцяти не робити подібних справ на кухні більше. І не завадило б йому вибачитися перед кухаркою.

— Святий дим, нащо. Вона працює на нас. Якщо ми не скаржимося на зміну меню обіду, то чому вона повинна?

— Тому що саме вона зробила для цього подвійну роботу, і вона говорить про те, щоб звільнитись. Хороших кухарів знайти непросто. Пам'ятаєш цю, що перед нею?

Це був сильний аргумент.

Промисловець подивився задумливо. Він сказав: "Я думаю, ти маєш рацію. Коли він

зайде, я поговорю з ним".

—Зроби це негайно. Ось він показався.

Рудий зайшов у будинок і весело сказав: "Гадаю, час на обід". Він подивився на батька, потім на мати, і у нього швидко з'явилась підозра. Він сказав: "Піду спочатку вимиюся", і зробив рух до інших дверей.

Промисловець сказав: "Мить, сину".

— Пане?

— Де твій маленький друг?

Рудий сказав недбало: "Він десь тут. Ми просто ходили, і я озирнувся, а його там не було". Це було абсолютно вірно, і Рудий відчув себе на безпечній землі. "Я сказав йому, що це час обіду. Я сказав: " Я вважаю, що це час обіду ". Я сказав: "Ми повинні повернутися до будинку". І він сказав: "Так". А я просто продовжував іти і тоді, коли вже був біля струмка, я озирнувся і... "

Астроном перервав цей слововилив, відірвавшись від журналу, який він перегортав. "Я б не хвилювався за свого підлітка. Він досить самостійний. Не чекайте його до столу".

— Обід ні в якому разі не готовий, докторе. — Промисловець знову звернувся до сина. — І якщо говорити про це, сину, причина цього в тому, що з інгредієнтами щось трапилось. Чи є у тебе що сказати?

— Пане?

— Я ненавиджу відчувати, що я повинен пояснити ситуацію більш повно. Чому ти взяв фарш?

— Нарізане м'ясо?

— Нарізане м'ясо. — Він терпляче чекав.

Рудий було сказав: "Ну, я був такий собі ..."

—Голодний? — підказав батька. — І тобі забажалось сирого м'яса?

— Ні, пане. Мені просто це було потрібно.

—Для чого саме?

Рудий виглядав жалюгідне і мовчав.

Астроном втрутився знову. "Якщо ви не заперечуєте проти моїх слів — ви згадайте, що відразу після сніданку мій син прийшов запитати, що їдять тварини".

— О, ти маєш рацію. Як нерозумно було для мене це забути. Послухай, Рудий, ти взяв це для звірятка, яке ти мав?

Рудий насилу стримав обурення. Він сказав: "Ви маєте на увазі, що Тріска зайшов сюди і сказав, що я маю тваринку? Він зайшов сюди і проговорився? Він сказав, що у мене є звірятки?"

—Ні, він цього не зробив. Він просто запитав, що їдять тварини. Це все. Тепер, якщо він пообіцяв, що не скаже про тебе, він цього не зробив. Це твоя власна дурість намагатися забрати щось без дозволу, видала тебе. Це називається вкрати. Зараз у тебе є тварина? Я задаю тобі пряме запитання.

—Так, пане. — Це було сказано ледве чутним шепотом.

—Гаразд, тобі доведеться позбутися її. Ти розумієш?

Мати Рудого втрутилася. "Ти хочеш сказати, що ти тримаєш хижака, Рудий? Який може вкусити тебе і у тебе буде зараження крові".

— Вони зовсім манюсінкі, — здригнувся голос Рудого. Вони навряд чи зрушать з місця, якщо доторкнутися до них.

— Вони? Скільки у тебе?

— Два.

— Де вони?

Промисловець торкнувся її руки. "Не муч дитину далі", — сказав він тихо "Якщо він скаже, що позбудеться їх, він зробить, і цього покарання достатньо".

І він викинув з голови і Рудого, і його звірят.

VIII

Обід вже завершувався, коли Тріска ввірвався у їдальню. Якусь мить він стояв збентежений, а потім сказав голосом, у якому майже не було істерії: "Я повинен говорити з Рудим. Я повинен щось сказати".

Рудий підняв перелякані очі, але Астроном сказав:

— Не думаю, синку, що ти дуже ввічливий. Ти заставив нас очікувати тебе.

— Пробач, батьку.

— О, не лайте хлопця, — сказала дружина Промисловця. — Нехай говорить з Рудим, якщо хоче, а обід нікуди від них не втече.

— Я повинен поговорити з Рудим наодинці, — наполягав Тріска.

— Ну досить, досить, — сказав Астроном з прихованим роздратуванням. — Займи своє місце.

Тріска так і зробив, але їв лише тоді, коли хтось дивився прямо на нього.

Рудий перехопив його погляд та тихо спитав:

"Що, звіятки звільнились?"

Тріска трохи похитав головою. Він прошепотів: "Ні, це ..."

Астроном кинув на нього строгий погляд, і Тріска запнувся.

Тільки но обід закінчився, Рудий вислизнув з кімнати, непомітним рухом запросивши Тріску слідкувати за ним.

Вони йшли мовчки до струмка.

Тут Рудий люто повернувся до свого супутника. "Послухай, що була за дурна ідея сказати моєму татові, що ми годуємо тварин?"

Тріска сказав: "Я цього не казав. Я запитав, чим годують тварин. Це не те саме, що сказати, що ми це робимо. Крім того, Рудий ..."

Але Рудий ще не охолонув. "А куди ти все-таки подівся? Я думав, що ти ідеш додому. Вони діяли так, наче я винний, що тебе там не було".

— Але я намагаюся сказати тобі про це, якби ти заткнувся лише на секунду і дозволив мені поговорити. Ти ж мені не даєш словечка вставити.

— Ну що ж, чеши, викладай, якщо у тебе є що.

— Я намагаюся. Я повернувся до космічного корабля. Батьків уже не було, і я хотів

подивитися, що це таке.

— Це не космічний корабель, — похмуро сказав Рудий. Йому не було що втрачати.

— Саме космічний корабель. Я заглянув всередину. Там можна заглянути через ілюмінатори, і я заглянув всередину, і вони були мертві. — Він був дуже блідим. — Вони були мертві.

— Хто був мертвий .

— Та звірятки! Як наші тваринки! Тільки вони не тварини. Вони люди - жителі інших планет.

На мить Рудий, можливо, перетворився на камінь. Йому не спадало на думку не повірити Трісці. Тріска виглядав занадто щирим носієм саме таких звісток. Нарешті він сказав: "О, святий дим".

— Ну, що ми будемо робити? Напевне отримаємо величезного прочухана, якщо вони дізнаються? — Той тремтів.

— Може краще випустити їх, — сказав Рудий.

— Вони на нас наябедничають.

— Та вони не можуть розмовляти нашою мовою. Якщо вони з іншої планети.

— Ні, можуть. Тому що я пам'ятаю, як мій батько говорив про такі речі з моєю мамою, коли він не знав, що я в кімнаті. Він говорив про відвідувачів, які могли говорити розумом, без слів. Телепартія чи щось таке. Я думав він це вигадував.

— Ну, Святі дими. Я маю на увазі... Рудий підняв очі. "Я кажу тобі, що мій тато наказав позбутися від них. Давайте їх десь поховаємо або кинемо в струмок".

— Він сказав тобі це зробити.

"Він змусив мене признатись, що я маю тварин, а потім сказав:" Позбався від них ". Я повинен робити те, що він каже. Святий дим, він мій тато ".

Частково паніка покинула серце Тріски. Це був цілком законний вихід. "Ну, давай зробимо це прямо зараз, перш ніж вони дізнаються. О, боже, якщо вони дізнаються, будемо ми в біді!"

Вони помчали у бік стодоли, невимовні бачення буяли у їхній свідомості.

IX

Все було інакше, якщо дивитись на них так, ніби вони "люди". Як тварини вони були цікаві; як "люди", жахливі. Їхні очі, які раніше були нейтральними маленькими предметами, тепер, здавалося, спостерігають за ними з активною злістю.

— Я думаю, вони говорять чи щось таке, — сказав Рудий. Смішно, що ті шуми, які вони чули раніше, спершу не мали значення. Він не робив жодного руху до них. Тріска також.

Полотно було зняте, але вони просто спостерігали. Фарш, зауважив Тріска, не чіпали.

Тріска сказав: "Хіба ти не збираєшся щось робити?"

— Хіба ти не?

— Ти їх знайшов.

— Зараз твоя черга.

— Ні, це не так. Ти їх знайшов. Це твоя вина, вся справа. Я спостерігав.

— Ти приєднався, Тріска. Ти знаєш, що зробив.

— Мені все одно. Ти їх знайшов, і це я скажу, коли вони прийдуть сюди шукати нас.

Рудий сказав: "Добре для тебе". Але думка про наслідки все-таки надихнула його, і він потягнувся до дверей клітки.

Тріска сказав: "Зачекай!"

— У одного з них є щось на ньому, схоже, це може бути залізо чи щось таке.

— Де?

— Тут прямо. Я бачив це раніше, але думав, що це просто його частина. Але якщо він "людина", можливо, це пістолет-дезінтегратор.

— Що це таке?

— Я читав про це в довоєнних книгах. Здебільшого люди з космічними кораблями мають дезінтеграторну зброю. Вони направляють її, і ти розпадаєшся на частки".

— Вони досі не вистрелили в нас, — зазначив Рудий із дуже неспокійним серцем.

— Мені все одно. Я не збираюсь зависати тут і розпадатись. Я приведу свого батька.

— Страхополох! Пропашій боягуз!

— Ну і нехай. Ти можеш обзиватись, як хочеш, але якщо ти будеш непокоїти їх зараз, ти розпадешся. Зачекай і побачиш, і так тобі і треба.

Він направився до вузьких гвинтових сходів, які вели до основного поверху сараю, зупинився біля початку спуску, а потім відступив.

Мати Рудого рухалася вгору, трохи задихаючись від напруги і посміхнувшись Трісці, як гостеві.

— Рудий! Гей, Рудий! Ти там? Зараз не намагайся сховатися. Я знаю, що саме тут ти їх тримаєш. Кухарка бачила, куди ти біг з м'ясом.

Рудий сказав тремтячим голосом: "Привіт, мамо!"

— А тепер покажи мені цих гидких тварин? Я повинна переконатися, що ти їх відразу позбудешся.

Все закінчилося! І незважаючи на неминуче тілесне покарання, Рудий відчув щось на зразок вантажу, що падає з нього. Принаймні рішення було не його.

— Тут, мамо. Я нічого не робив з ними, мамо. Я не знав. Вони просто схожі на маленьких тварин, і я думав, що ти дозволиш мені їх тримати, мамо. Я б не взяв м'ясо, тільки вони не їли траву чи листя, і ми не могли знайти гарних горіхів чи ягід. І кухарка ніколи не давала мені нічого, що б я не попросив у неї, і я не знав, що це на обід і...

Він все говорив, охоплений страхом і не усвідомлював, що мати його не чує, але, з замутненими очима, верещить тонким, пронизливим голосом.

Х

Астроном саме казав: "Тихе поховання — це все, що ми можемо зробити. Зараз немає сенсу в будь-якому розголосі", коли вони почули крики.

Вона не повністю заспокоїлася, коли добігла до них. Минуло кілька хвилин, перш ніж чоловік зміг витягти з неї сенс того що сталося.

Нарешті вона сказала: "Я кажу вам, що вони в сараї. Я не знаю, хто вони. Ні, ні ..."

Вона перебила швидкий рух Промисловця в цьому напрямку. Сказала: "Не йди. Відправ когось з охорони із рушницею. Я кажу тобі, що я ніколи не бачила нічого подібного. Маленькі жакливі звірі з-з — не можу описати. І подумати тільки, що Рудий торкався їх і намагався їх нагодувати. Він тримав їх і годував м'ясом".

Рудий почав: "Я лише ..."

А Тріска сказав: "Цього не було ..."

Промисловець швидко сказав: "Тепер ви, хлопці, на сьогодні зробили достатню шкоду. Марш! В будинок! І ні слова; ні слова! Мене не цікавить нічого, що ви маєте сказати. Я вас послухаю, коли все закінчиться, а щодо тебе, Рудий, я прослідкую, що тебе правильно покарали".

Він звернувся до дружини. "Тепер, які б там не були тварини, їх треба знищити".

Він тихо додав, щоб тільки молоді люди не почули: "Та заспокойся ж, приходь у себе. Діти не постраждали і, зрештою, нічого страшного не зробили. Вони просто знайшли не тих вихованців".

Астроном уривчастим голосом сказав:

— Вибачте, пані, але чи можете ви описати цих тварин?

Вона похитала головою. Вона ще не могла говорити.

— Чи можете ви просто сказати мені, що вони ...

— Перепрошую, — вибачливо сказав Промисловець, — але я думаю, що мені краще подбати про неї. Пробачте мене?

— Момент. Будь ласка. Мить. Вона сказала, що раніше ніколи не бачила таких тварин. Напевно, у такому маєтку, як цей, звичайно не прийнято знаходити тварин, які абсолютно унікальні.

— Подаруйте. Давайте зараз не будемо обговорювати це.

— За винятком того, що унікальні тварини, можливо, приземлилися протягом ночі.

Промисловець відійшов від дружини.

— Що ти маєш на увазі?

— Думаю, нам краще піти в сарай, пане!

Промисловець декілька миттєвостей дивився на нього, повернувся і раптом, зовсім нехарактерно для нього, помчав до стодоли. Астроном подався за ним, і лемент жінки нісся їм наздогін.

XI

Промисловець роздивлявся, потім подивився на Астронома, знову повернувся, щоб поглянути.

— Ті?

— Ті, — сказав Астроном. — Я не сумніваюся, ми здаємося їм дивними і відразливими.

— Що вони кажуть?

— Кажуть, що їм незручно, втомлені і навіть трохи хворі, але що вони не зазнали серйозних пошкоджень при посадці, і що молодь добре ставилася до них.

— Поводилась добре! Захопивши їх, тримаючи в клітці, даючи їм траву та сире

м'ясо? Скажіть, як з ними говорити.

— Це може зайняти небагато часу. Налаштуйтеся на одну хвилю з ними. Спробуйте вислухати. Це прийде до вас, але, можливо, не відразу.

Промисловець спробував. Від напруження лице його скривилось у гримасу, він передавав знову і знову: "Хлоп'ята не знали, хто ви такі".

І в його голові раптом з'явилася думка: "Ми це цілком усвідомлювали, і не намагалися їх атакувати".

— Атакувати їх? — подумав промисловець і сказав це вголос у своїй зосередженості.

— Так, так, — прийшла відповідна думка. — Ми озброєні.

Одне з відразливих маленьких створінь у клітці підняло металевий предмет, і у верхній частині клітки з'явився раптовий отвір і ще один у даху сараю, кожен отвір був окантований обвугленою деревиною.

— Сподіваємось, — подумали істоти, — зробити ремонт не буде занадто складно".

Промисловець відчув, що збився з хвилі. Він звернувся до Астронома. "І з цією зброєю, якою вони володіють, вони дозволяють так поводитися з ними та тримати в клітках? Я цього не розумію".

Але прийшла спокійна думка: "Ми ніколи не чіпаємо дітей мислячих істот."

XII

Були сутінки. Промисловець повністю пропустив вечірню трапезу і не знав про це. Він сказав: "Ти справді думаєш, що корабель полетить?"

— Якщо вони так кажуть, — відповів Астроном, — я впевнений, що так буде. Вони, я сподіваюся, повернуться найближчим часом".

— І коли вони це зроблять, — енергійно сказав Промисловець, — я дотримаюсь своєї частини угоди. Більше того, я переверну небо і землю, щоб наш світ їх прийняв. Я був абсолютно неправий, докторе. Істоти, які відмовляться шкодити дітям при таких провокаціях, які вони отримали, достойні захоплення. Але ви знаєте — я майже не люблю це говорити ...

— Скажи що?

— Діти. Ваші і мої. Я майже ними пишаюся. Уявіть, що захоплюєте цих істот, годуєте їх чи намагаєтесь, і зберігаєте їх прихованими. Це дивовижно. Рудий сказав мені, що це була його ідея влаштуватися на роботу у цирк з ними. Уявіть!

Астроном кинув: "Молодість!"

XIII

Торговець спитав: "Чи скоро ми злітимо?"

— Півгодини, — сказав Дослідник.

Це буде одинока подорож назад. Вся решта, сімнадцяти членів екіпажу були мертві, а їх прах було залишено на чужій планеті. Назад вони будуть летіти з кульгаючим кораблем і тягарем управління цілком на них.

Торговець сказав: "Це був хороший бізнес-хід, не нашкодити молодим. Ми отримали дуже хороші умови; дуже хороші умови".

Дослідник подумав: Бізнес!

Торговець тоді сказав: —Вони вишикувалися, щоб нас побачити. Всі вони. Ви не вважаєте, що вони занадто близько, чи не так? Було б погано спалити когось із них дюзами ракети на цій стадії гри.

— Вони в безпеці.

— Жахливі потвори, чи не так?

— Достатньо приємні всередині. Їх думки ідеально доброзичливі.

— Дивлячись на них, цього не скажеш. Он той юнак, що першим нас підхопив ...

— Вони називають його Рудим, — нагадав Дослідник.

— Це чудове ім'я для монстра. Це змушує мене сміятися. Він насправді відчуває себе погано, тому що ми летимо. Тільки я не можу точно зрозуміти, чому. Найближче, що я можу підібрати для нього, це щось про втрачену можливість з якоюсь організацією чи інше, що я не можу зовсім інтерпретувати.

— Цирк, — коротко сказав Дослідник.

— Що? Чому, зухвале чудовисько.

— Чому б ні? Що б ти зробив, якби виявив, що він блукає по рідному світу; знайшов би його сплячим на полі на Землі, з рудими щупальцями, на шести ногах, псевдоподії і все інше?

XIV

Рудий дивився на відліт корабля. Його руді щупальця, які дали йому прізвисько, аж до останнього коливалися, бо мусили шкодувати про втрачену нагоду, а очі на кінчиках ніжок наповнювались дрейфуючими жовтуватими кристалами, що були еквівалентом земних сліз.

© Віктор Часник. Переклад з англійської. 2020.